

Årsberetning

2007

crimes de guerre

جرائم الحرب

Krimē lufte

war crimes

Statsadvokaten for Særlige
Internationale Straffesager

Jens Kofods Gade 1

DK-1268 København K

Telefon: 33 30 72 50

Fax: 33 30 72 70

E-mail: sico@ankl.dk

www.sico.ankl.dk

STATSADVOKATEN

Forord

Det er mig en glæde at præsentere beretning for året 2007. Formålet med beretningen er at oplyse om, hvorledes statsadvokaturen sikrer, at Danmark ikke bliver et fristed for personer, der kan mistænkes for at have begået alvorlig kriminalitet i udlandet.

Statsadvokaturens 5. årsberetning indeholder som vanligt statistiske oplysninger. Sidste års tendens i retning af begrænsning i antallet af nye sager er fortsat – til gengæld er flere sager under behandling ved årets udgang. Årsagen hertil er, at statsadvokaturen nu kan koncentrere arbejdet om sager, hvor der på forhånd er en formodning om, at et strafbart forhold er begået.

Statsadvokaturen skal sikre, at grundlæggende retssikkerhedsgarantier bliver overholdt, selv om det strafbare forhold, der bliver undersøgt, er begået langt fra Danmark. Det gælder efterforskningen, og det gælder bevisvurderingen.

Året har været præget af to sager om grov kriminalitet, der ikke førte til domfældelse, jf. afsnit 8.1 og 8.2. Forståelse og respekt for andre kulturkredse er nødvendig ikke bare for statsadvokaturens arbejde, men også for retsvæsenets øvrige aktører. Også fremover vil denne problemstilling være i fokus.

Sagsbehandlingstiden har været tilfredsstillende henset til sagernes kompleksitet som følge af deres internationale karakter. Behandlingen af 17 sager er afsluttet, og den gennemsnitlige sagsbehandlingstid er godt 11 måneder, dvs. inden for statsadvokaturens målsætning.

Personalesituationen har været tilfredsstillende gennem året, hvilket har bevirket, at sagsbehandling og øvrige arbejdsopgaver har kunnet varetages, så både kvaliteten i sagsbehandlingen samt den nødvendige personaleudvikling er blevet tilgodeset.

For at kunne løse opgaven, er statsadvokaturen ikke blot afhængig af et stærkt internationalt netværk, men også af et nationalt fundament. I den forbindelse takker jeg medarbejderne for indsatsen og danske myndigheder og organisationer for bistanden. En særlig tak retter jeg til Udenrigstjenesten, der i årets løb har ydet statsadvokaturen stor assistance.

Denne årsberetning samt statsadvokaturens tidligere årsberetninger er tilgængelige på statsadvokaturens hjemmeside: www.sico.ankl.dk.

Birgitte Vestberg

INDHOLDSFORTEGNELSE

Forord.....	1
1. Beretning	3
1.1. Opgaver og organisation	3
1.2. Organisering.....	3
1.3. Statsadvokatens ledelse	4
2. Resultater.....	4
3. Målrapportering	5
3.1. Resultat – mål 1	5
3.2. Resultat – mål 2.....	7
3.3. Resultat – mål 3.....	8
3.4. Resultat – mål 4.....	8
3.5. Resultat – mål 5	10
3.6. Resultat – mål 6.....	11
3.7. Resultat – mål 7.....	12
3.8. Resultat – mål 8.....	13
3.9. Resultat – mål 9.....	16
3.10. Resultat – mål 10.....	17
4. Samarbejde med udlandet.....	17
4.1. Retsbistand	17
4.2. Statsadvokatens rejser og efterforskning i udlandet.....	18
4.3. Andet internationalt samarbejde.....	20
5. Personale – 2007	21
5.1. Personalesammensætning	21
5.2. Vurdering af personalsituationen	21
6. Forventninger til 2008.....	22
6.1. Erfaring og forventninger	22
6.2. Behov for lovændring	23
7. Mål for 2008	24
8. Udvalgte sager	25
8.1. Afgørelse i sag om folkedrab i Rwanda.....	25
8.2. Afgørelse i sag om drab i Pakistan	25
8.3. Muhammed tegningerne	26
9. Statistik.....	28
9.1. Antal sager pr. år.....	28
9.2. Anmeldte sager i 2007 – efter gerningssted.....	28
9.3. Anmeldelser 2002 – 2007 efter gerningssted.....	28
9.4. Anmeldelser i 2007 fordelt på anmeldere	28
9.5. Afgjorte sager 2002 - 2007	29
9.6. Varetægtsarrestanter – arrestant dage.....	29

1. Beretning

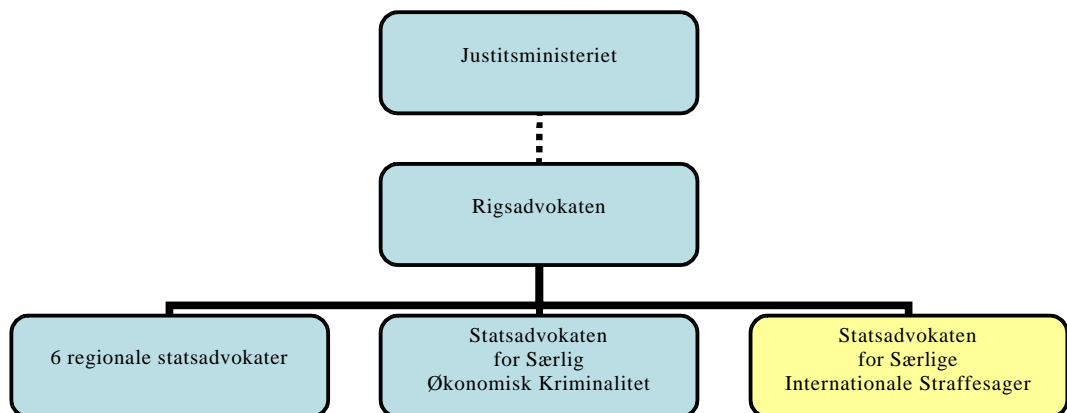
1.1. Opgaver og organisation

Statsadvokaten for Særlige Internationale Straffesager er en del af den overordnede anklagemyndighed, hvis hovedopgave det er at forfølge forbrydelser efter reglerne i retsplejeloven. Statsadvokatens opgave er på landsplan at varetage efterforskning og eventuelt retsforfølgning af særlige internationale straffesager, herunder navnlig folkedrab, forbrydelser mod menneskeheden, krigsforbrydelser, terrorhandlinger og andre alvorlige forbrydelser begået i udlandet. Formålet er at sikre, at Danmark ikke bliver fristed for personer, som med rimelig grund kan mistænkes for at have begået nogle af de nævnte alvorlige forbrydelser.

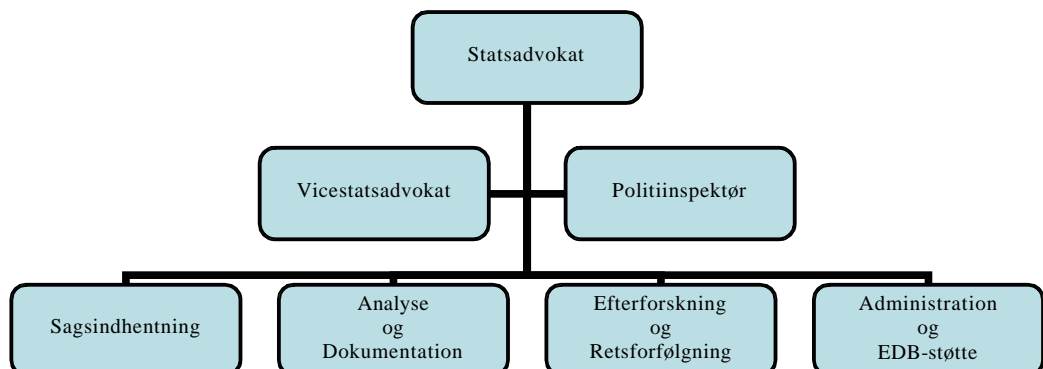
Dertil kommer de opgaver, der er fastlagt af Rigsadvokaten og Rigspolitichefen som følge af gældende politiske aftaler om anklagemyndighedens og politiets virksomhed.

1.2. Organisering

Anklagemyndighedens organisering fremgår af skemaet nedenfor:

Statsadvokaturen for Særlige Internationale Straffesager, der blev etableret den 1. juni 2002, er organiseret som vist nedenfor. Det politipersonale, som er tilknyttet statsadvokaturen, er organisatorisk forankret i Rigspolitiet, Efterforskningsafdelingen.

1.3. Statsadvokatens ledelse

Statsadvokatens ledelse er:

Statsadvokat Birgitte Vestberg

Vicestatsadvokat Lars Munk Plum

Politiinspektør Niels Larsen

Statsadvokaten har det overordnede ansvar for det arbejde, som udføres af alle statsadvokatens medarbejdere. Vicestatsadvokaten er stedfortræder for statsadvokaten. Politiinspektøren er leder af statsadvokatens efterforskninger.

2. Resultater

Regelgrundlaget har ikke i 2007 tilladt brug af andre metoder til indsamling af forhold, der skal undersøges, end de hidtil anvendte.

Sagstilgangen har været begrænset i forhold til end tidligere år; nemlig 12 nye sager, hvoraf kun tre er anmeldt af Udlændingesservice.

Ved årets udgang var 16 sager under behandling.

Året har været præget af, at to sigtede har været varetægtsfængslet, og at hovedforhandling i Østre Landsret har været gennemført mod den ene. Disse sager har medført et stort ressourceforbrug

Den ene sag drejede sig om en massakre på 25 tutsier i Rwanda i 1994. Den mistænkte blev varetægtsfængslet i september 2006 og løsladt i august måned 2007, idet der ikke var udsigt til domfældelse eller til, at yderligere beviser kunne tilvejebringes.

Den anden sag havde været efterforsket på grundlag af en anmeldelse straks efter et drab i Pakistan i 1998. Det var først muligt at indlede en egentlig efterforskning i 2006.

Sagen endte med en frifindelse.

Begge sager, der er nærmere beskrevet i afsnit 8 – udvalgte sager - er resultatet af statsadvokatens egen søgning efter personer, der kan have begået strafbart forhold i udlandet (såkaldte ”initiativsager”).

Statsadvokaturen har i årets løb afsluttet behandlingen af 17 sager. Begrundelsen for at afslutte sagsbehandlingen er i de fleste sager, at det ikke har været muligt at godtgøre, at en strafbar handling har fundet sted. Afslutningen af de øvrige sager er sket på forskelligt grundlag – fx, at der ikke kunne opnås det nødvendige samarbejde med gerningslandet, at efterforskningen godtgjorde, at Danmark ikke havde jurisdiktion til strafforfølgning, eller at den mistænkte allerede var dømt i udlandet for den pågældende handling.

Af de 17 sager, der er afsluttet i 2007, har ni sager opfyldt målet om, at sagsbehandlingen skal være afsluttet inden 1 år fra sagens modtagelse. De resterende sager vil blive analyseret med henblik på at identificere faktorer, der er egnet til at forkorte sagsbehandlingstiden. Arrestantsagerne har dog naturligt ført til et betydeligt ressourceforbrug på bekostning af andre sager. Da statsadvokaturen kun behandler sager, hvor gerningsstedet er i udlandet, er sagsbehandlingstiden påvirket af indsatsen fra udenlandske myndigheder, der yder retshjælp. Denne udfordring er blandt andet beskrevet i Årsberetning 2006 afsnit 4.1

Statsadvokaturen fortsatte i 2007 bestræbelserne på at få suppleret reglerne om aktindsigt i forvaltningsloven og retsplejeloven at få adgang til oplysninger i grupper udlændingesager. Denne problematik er nærmere belyst i afsnit 6.

3. Målrapportering

I 2006 formulerede Statsadvokaturen for Særlige Internationale Straffesager sine vigtigste mål for 2007. Som følge af statsadvokatens opgaver og mandat var nogle af målene enslydende med målene for året forinden.

Opfyldelsen af målene for 2007 fremgår af det følgende.

3.1. Resultat – mål 1

Mål nr. 1 var: Fortsat at arbejde på, at personer i Danmark, der kan mistænkes for at have begået alvorlige forbrydelser i udlandet, bliver identificeret og får deres forhold undersøgt.

Statsadvokaturen har i 2007 indledt behandling af 12 nye sager vedrørende alvorlige forbrydelser begået i udlandet.

Til sammenligning kan nævnes, at statsadvokaturen i 2006 indledte behandling af 22 nye sager.

Sammenlagt har statsadvokaturen siden oprettelsen i 2002 indledt behandling af i alt 148 sager om alvorlig kriminalitet begået i udlandet.

Da statsadvokaturen blev etableret, var Udlændingestyrelsen (nu Udlændingesservice) anmelder af langt den overvejende del af de sager, hvor statsadvokaturen indledte efterforskning. I de følgende år er antallet af anmeldelser fra Udlændingesservice faldet markant og udgør nu 50% af det samlede sagstal.

Anmeldelserne i 2007 fordeler sig på tre sager modtaget fra Udlændingesservice, fem fra private og to fra politikredse. I tre sager er undersøgelserne indledt på statsadvokatens eget initiativ.

Ved årets udgang verserede i alt 16 sager – heraf fire sager fra 2006, tre sager fra 2005 og en sag fra 2004. De fire ældste sager vedrører alle et område, hvor det ikke har været muligt at efterforske. På den anden side er der formodning om, at alvorlige forbrydelser har fundet sted, så betingelserne for at indstille efterforskningen foreligger ikke på nuværende tidspunkt.

Gennemgående er der tale om meget alvorlige forbrydelser ofte begået under væbnede konflikter. I et begrænset omfang vedrører sagerne dog rent private opgør mellem enkeltpersoner eller familier.

Få af sagerne har vist sig at dreje sig om krigsforbrydelser som beskrevet i Genevekonventionernes regelsæt om behandling af krigsfanger eller civile under væbnede konflikter.

I 2006 skete der varetægtsfængsling af to sigtede. Begge sager er afsluttet i 2007 og er nærmere beskrevet under afsnit 8 – Udvalgte sager.

I 2007 er sagsbehandlingen afsluttet i 17 sager.

Årsager, til at sagerne blev afsluttet:

- det kunne ikke godtgøres, at en påstået strafbar handling var begået,
- der ikke var udsigt til, at en videre forfølgning af sagen kunne ventes at føre til domfældelse,
- der manglede dansk straffemyndighed (jurisdiktion),
- gerningsmanden var allerede dømt i et andet land for forbrydelsen,
- sagens gennemførelse ville medføre vanskeligheder og omkostninger, som ikke ville stå i rimeligt forhold til sagens betydning og den straf, der i givet fald kunne forventes idømt.
- frifindende dom.

Sagsindhentningsgruppen (SIG-gruppen.) har til opgave – gennem en systematisk, målrettet og kontinuerlig indsats - at opspore de herboende personer, som kan mistænkes for at have begået alvorlige forbrydelser i udlandet, samt finde frem til personer, der kan være ofre for eller vidner til forbrydelser, som skal efterforskes af statsadvokaturen.

I 2007 fortsatte SIG-gruppen screening af ca. 18.000 udlændingesager fra et bestemt konfliktområde. Arbejdet blev påbegyndt i 2006 og fortsætter.

Ved screeningen er følgende kriterier anvendt:

- Personer med dansk personnummer og født mellem 1925 og 1980.

Screeningen i 2007 viste, at i alt 3.048 personer opfyldte kriterierne, og en nærmere undersøgelse førte til, at oplysninger vedrørende 65 personer er rekvireret hos en international samarbejdspartner med henblik på nærmere undersøgelse.

Statsadvokaturen har endnu ikke modtaget samtlige oplysninger, og sagsakter vedr. 20 personer afventer nærmere gennemgang.

I to af sagerne er der indledt egentlig efterforskning.

SIG-gruppen har også i 2007 fortsat den søgning i åbne kilder, som blev påbegyndt i 2006 med udgangspunkt i fastlagte kriterier på personer fra lande, som i særlig grad har statsadvokaturens opmærksomhed. For nogle nationaliteters vedkommende er søgningerne afsluttet, mens undersøgelserne fortsætter i 2008 for så vidt angår andre nationaliteter.

Det skal bemærkes, at der primært er søgt efter "hits" på engelsk (til dels tysk og fransk). Det kan således ikke udelukkes, at andre sprog vil give "hits", som bør undersøges nærmere. Dette vil dog kræve en anseelig tolkebistand.

3.2. Resultat – mål 2

Mål nr. 2 var: At arbejde for, at lovgivningsgrundlaget tillader systematisk opsporing af disse personer.

Målet er ikke nået og forfølges også i 2008.

Som nævnt i statsadvokaturens årsberetninger siden 2004 er det statsadvokaturens opfattelse, at Udlændingesservice råder over oplysninger, der har afgørende betydning for, at statsadvokaturen kan sikre, at herboende personer, der har begået alvorlig kriminalitet i udlandet, får deres forhold undersøgt.

En målrettet søgning efter personer, der er kommet til Danmark fra konfliktområder, vil højst sandsynligt identificere personer, der kan mistænkes for alvorlig kriminalitet, eller som er ofre for- og vidner til forbrydelser, der kan efterforskes også af statsadvokaturens samarbejdspartnere i udlandet.

Allerede i december måned 2002 påpegede statsadvokaturen over for den daværende Udlændingestyrelse nødvendigheden af at få aktindsigt i udvalgte udlændingesager.

I 2003/2004 blev grænserne for forvaltningslovens anvendelighed fastlagt, og siden er retsplejelovens grænser søgt fastlagt.

I 2005/2006 har Østre Landsret ved tre kendelser nægtet statsadvokaturen adgang til nærmere angivne sagsgrupper. Statsadvokaturen stillede derfor atter i 2006 forslag om

regelændringer. Statsadvokaturen er orienteret om, at forslag om ændring af udlændingeloven afventer behandling i Integrationsministeriet.

3.3. Resultat – mål 3

Mål nr. 3 var: Ved planlagt opsøgende arbejde i etniske grupper og ved kontakt til indenlandske- og udenlandske organisationer at sikre, at ofre og vidner til alvorlige forbrydelser begået i udlandet bidrager til opklaring af begåede forbrydelser.

Målet forfølges også i 2008.

Statsadvokaturen er opmærksom på muligheden for at medvirke ved gennemførelsen af ”Politiets indsats over for æresrelaterede forbrydelser” og afholdt i 2007 et møde med Rigspolitiet herom. Som et led i samarbejdet har statsadvokaturen deltaget i et møde med politikredsens kontaktpersoner vedr. disse kriminalitetstyper.

Statsadvokaturens virksomhed har i øvrigt også i 2007 været præget af samarbejde om sagsbehandlingen med en lang række myndigheder i ind- og udland. Der er særlig grund til at fremhæve, at Interpol i Lyon, Frankrig, har øget sit fokus på sagsområdet og har besluttet at forbedre en database med det formål at modtage oplysninger fra medlemslandene om igangværende efterforskninger og knytte kontakt mellem lande, der efterforsker identiske begivenheder.

I 2007 deltog statsadvokaturen i en arbejdsgruppe i Interpols regi, hvor grundstenene blev lagt til et kursus for efterforskere, som beskæftiger sig med statsadvokaturens sagsområde. Det forventes at kurset, som søges finansieret af EU-midler, kan tilbydes Interpol-medlemslandene i løbet af 2008.

3.4. Resultat – mål 4

Mål nr. 4 var: Ved erfaringsudveksling og evaluering at sikre, at statsadvokaturen til stadighed anvender de mest effektive arbejdsgange.

Målet forfølges kontinuerligt.

Udveksling af oplysninger og vidensdeling internt og eksternt er i årets løb sket både ved skriftlige henvendelser og ved møder arrangeret i statsadvokaturen eller hos aktuelle samarbejdspartnere.

Statsadvokaturen har deltaget i internationale møder sammen med andre landes tilsvarende enheder, hvorunder der i stor udstrækning er udvekslet erfaringer enhederne imellem om

problemstillinger af såvel politifaglig/efterforskningsmæssig karakter som af forskellige juridiske spørgsmål om international strafferet, retshjælpsanmodninger, vidneafhøringer i udlandet, vidnebeskyttelse og samarbejde med NGO'er m.m.

Statsadvokatens arbejdsform er ”projektorienteret”, og der foregår regelmæssig evaluering af arbejdsopgaver og arbejdsgange.

Statsadvokaturen nedsatte i februar måned 2007 en arbejdsgruppe, som fik til opgave at evaluere statsadvokatens regelmæssige interne møder med hensyn til nødvendighed, udbytte, deltagere, form og hyppighed.

Arbejdsgruppens evaluering udmøntede ikke forslag om væsentlige ændringer – bortset fra en anbefaling om, at det gøres til en fast rutine, at referater fra eksterne møder, hvor repræsentanter fra statsadvokaturen deltager, gøres tilgængelige for alle. Det samme gælder beslutninger, som træffes i interne mødefora, ligesom senere møder bør indledes med status over beslutninger truffet ved det foregående møde.

I august måned afviklede statsadvokaturen et seminar for hele personalet, hvorunder blev drøftet emner som koncentration af efterforskningen, vidneafhøringer set i kognitionspsykologisk perspektiv, vidnebeskyttelse og støtte til vidner, tilrettelæggelse og gennemførelse af tjenesterejser/efterforskningsrejser samt samarbejdsform og kommunikation internt i statsadvokaturen – såvel formel som uformel.

Konklusionerne på mødet viste, at der på visse områder ”er rum for forbedring”, hvilket straks er inddraget i statsadvokatens strategier og mål.

I 2007 anskaffede statsadvokaturen et software program til brug ved audio- og videoafhøringer. Programmet fungerer på en ordinær bærbar PC, hvortil er tilsluttet et videokamera og en mikrofon.

I stort set alle statsadvokatens efterforskninger og undersøgelser er det nødvendigt at foretage afhøringer af vidner i udlandet, og udstyret har været anvendt flere gange. Ved aftale mellem forsvarer og anklager vil det være muligt at erstatte et vidnes fremmøde i Danmark med afspilning af optagelsen.

En stor fordel ved at bruge programmet er, at afhøreren ikke behøver at skrive vidneforklaringen umiddelbart, men kan have hele sin opmærksomhed rettet mod vidnet og optimalt koncentrere sig om de vidnepsykologiske teknikker, som kan få vidnet til at huske og forklare. Målet er at opnå en øget kvalitet i afhøringer om hændelser, som er sket flere år tilbage, og hvor vidnet af flere grunde måske har fortrængt detaljer.

Som tidligere nævnt i beretningen blev en varetægtsfængslet rwandisk statsborger løsladt på grund af manglende udsigt til domfældelse. Til brug for fremtidige undersøgelser gennemførte statsadvokaturen en meget detaljeret evaluering af sagens behandling. Hele

personalet deltog i evalueringen, som førte til en række konklusioner og anbefalinger. Heraf kan nævnes en anbefaling om, at personale er til stede i gerningslandet sammenhængende i hele den periode, som er nødvendig for efterforskningernes gennemførelse og dermed bidrage til koncentration af sagsbehandlingen og begrænsning af sagsbehandlingstiden.

3.5. Resultat – mål 5

Mål nr. 5 var: Ved ekstern kommunikation at synliggøre statsadvokaturen og dens opgaver.

Statsadvokaturen søger kontinuerligt ved direkte og ved indirekte kommunikation at synliggøre statsadvokaturens opgaver. Nedenstående opregning fokuserer på samarbejdspartnere, der har været aktuelle i 2007:

- Udenrigsministeriet og danske repræsentationer i udlandet, Udlændingetjeneste, Rigspolitiets specialafdelinger og politikredsene, forsvaret og retsmedicinske institutter
- Udenlandske søsterafdelinger og centrale politi- og anklagemyndigheder i lande, som statsadvokaturen samarbejder med
- Den Internationale Straffedomstol (ICC), FN's Tribunaler for Ex- Jugoslavien og for Rwanda (ICTY og ICTR), Interpols Generalsekretariat og EU's særlige netværk vedr. sagsområdet
- Specialretten i Sierra Leone (SCSL)
- NGO'er i Danmark og i lande, som statsadvokaturen er særligt opmærksom på
- Enkeltpersoner (enten vidner i sager eller særligt sagkyndige).

Gennem foredragsvirksomhed i fritidsorganisationer som fx Rotaryklubber har flere af statsadvokaturens medarbejdere også i 2007 fortalt om statsadvokaturens mandat og virke.

Statsadvokaturens hjemmeside (www.sico.ankl.dk) opdateres hvert kvartal. På dansk og engelsk kan vidner og ofre for alvorlig kriminalitet i udlandet få information om statsadvokaturens eksistens og arbejdsopgaver, ligesom der til konkrete sager søges oplysninger fra bl.a. mulige ofre og vidner. Via e-mailadresse og en særlig anmeldelsesformular kan enhver rette direkte henvendelse til statsadvokaturen.

Statsadvokaturen har ladet fremstillet en folder på seks sprog, der henvender sig til personer i de geografiske regioner, hvorfra statsadvokaturen behandler sager. Folderens tekst forklarer kort om statsadvokaturens eksistens, arbejdsopgaver og om muligheden for at rette henvendelse med information. Folderen uddeles til bl.a. politikredse, asylcentre, menneskerettighedsorganisationer og andre nationale og internationale samarbejdspartnere.

Senest har statsadvokaturen i 2007 oprettet hjemmeside på politiets interne net (POLNET) og statsadvokaturen er optaget på anklagemyndighedens interne net AMNET. Formålet hermed er at udbrede og styrke kendskabet til statsadvokaturen i politiet og i anklagemyndigheden.

3.6. Resultat – mål 6

Mål nr.6 var: at sikre et beredskab for vidnebeskyttelse.

Målet er nået for så vidt, at der er udarbejdet en strategi og en plan for vidnebeskyttelse, som grundlæggende tager afsæt i de danske retsregler og vejledninger, som gælder for behandling af vidner og ofre.

Rigspolitiet har etableret et landsdækkende ”vidnebeskyttelsesprogram”, som har til formål at skabe effektiv beskyttelse for vidner (og ofre), som udsættes for grove trusler eller vold, fordi de har afgivet forklaring til politiet og/eller i retten.

Disse forskrifter retter sig mod vidner og ofre, som bor eller opholder sig inden for Danmarks grænser.

Vidner, som er aktuelle i relation til statsadvokaturens undersøgelser, opholder sig imidlertid meget ofte uden for Danmarks grænser, og de nationale regler og programmer er ikke umiddelbart anvendelige. Dertil kommer, at vidner i udlandet kan have en kulturbaggrund, der giver anledning til, at yderligere forhold skal tages i betragtning. For at støtte og beskytte disse vidner har statsadvokaturen i 2007 udarbejdet forskrifter, der pålægger medarbejderne at tilpasse de danske regler og vejledninger til de særlige forhold, som er aktuelle i statsadvokaturens kontakt med vidner udenfor Danmark.

Personalet skal således hele tiden være opmærksom på:

- At forstå vidners vanskeligheder ved at fortælle om traumatiske oplevelser.
- At være bevidst om, at det i visse sager kan være farligt for vidner at blive kontaktet af myndighederne og blive boende i sit bopælsområde efter at have afgivet forklaring til myndigheder.
- At være bevidst om, at vidners pårørende kan blive udsat for repressalier.
- At hjælpe vidner efter bedste formåen allerede fra første kontakt:
 - Med beskyttelse og sikkerhed
 - Med støtte i form af praktiske løsninger (fx viseringer og transport) i tilslutning til afhøring og kontakt før og under efterforskningen og processen i retten

- Med afhøring via videolink – forudsat det er praktisk muligt og kan ske uden fare
- Om nødvendigt med læge- eller psykologhjælp.
- At være særdeles opmærksom på, at materiale med vidnets identitet og/eller forklaring ikke falder i udenforståendes hænder.

For at holde fokus på vidners sikkerhed og behov er der udarbejdet et skema til individuel sikkerhedsvurdering – en ”checkliste”, som straks ved en efterforsknings begyndelse udfyldes af sagsbehandleren og som ajourføres efter behov.

3.7. Resultat – mål 7

Mål nr. 7 var: At indhente, analysere og systematisere oplysninger om retsforhold, samfundsforhold og kultur i lande, hvor forbrydelser, der bliver efterforsket, er begået.

Med udgangspunkt i målet udarbejdede Analyse & Dokumentationsgruppen (A&D gruppen) en række delmål for gruppens aktiviteter for 2007. Delmålene er kvartalsvis evalueret og er nået.

Væsentlige oplysninger om forhold i lande, hvorfra statsadvokatens sager stammer, er samlet i ”landemapper”, der foreligger elektronisk eller fysisk. Disse er ajourført og udbygget sammen med statsadvokatens bibliotek. De har i 2007 sikret et solidt grundlag for efterforskninger og juridiske vurderinger.

En juriststilling blev i 2007 konverteret til en analytikerstilling, som blev besat med den historiker, der i 2006 blev midlertidigt ansat for at styrke A&D gruppens arbejde.

I 2007 blev en administrativ stilling besat med en historiker som ekstern vikar. Vikarens arbejde og ansvarsområde er delt mellem statsadvokatens administrative opgaver og selvstændige opgaver i A&D gruppen med hensyn til ajourføring og udvikling af biblioteket, Interpols databaser for krigsforbrydelser m.v., statsadvokatens elektroniske hjemmesider på Internettet, POLNET og AMNET.

Historikerne har tilført statsadvokaturen nødvendig professionalisme med hensyn til analyse og dokumentation.

I 2007 har A&D gruppen implementeret et professionelt elektronisk analyseværktøj - Analyst´s Notebook - og den hardware, der er nødvendig for at anvende programmet. Gruppen har efterfølgende anvendt analyseredskabet til at udarbejde oversigter til brug for indledende sagsvisitationer og efterforskninger samt til støtte for behandlingen af en drabssag i Østre Landsret.

3.8. Resultat – mål 8

Mål nr. 8 var: At sikre, at tiltalsspørgsmålet kan afgøres inden 12 måneder fra det tidspunkt, sagen er modtaget.

Forfølgning af målet er en dynamisk proces.

Statsadvokaturen har kontinuerligt målet for øje og afholder med faste intervaller statusmøder ofte suppleret med ad hoc møder med det personale, der er tilknyttet de enkelte efterforskninger, bl.a. for derigennem at holde sagsbehandlingen i drift og fremskaffe grundlag for at afgøre tiltalsspørgsmålet inden for 12 måneder.

Ved sagsbehandling forstås både den politimæssige efterforskning og den juridiske sagsbehandling fra sagens modtagelse til endelig afklaring af, om der er grundlag for at rejse tiltale, eller om efterforskningen skal indstilles/påtale opgives. Tiden fra tiltalerejsning til dom indgår ikke i opgørelsen.

Behandlingen af 17 sager er afsluttet i årets løb. Heraf var en sag modtaget i 2004, fire sager modtaget i 2005, otte sager modtaget i 2006 og fire sager modtaget i 2007.

Af de 17 afsluttede sager har otte sager ikke opfyldt målet om, at sagsbehandlingen skal være afsluttet inden 1 år fra sagens modtagelse, og målopfyldelsen er dermed ringere end for årene 2002 - 2006. Sagsbehandlingstiden for seks af disse sager har været mellem 12 og 23 måneder. Arrestantsagerne vedrørende drab i Pakistan og drab i Rwanda sager blev afsluttet efter hhv. 19 og 34 måneder.

De nævnte otte sager vil blive analyseret med henblik på at identificere faktorer, der kan forkorte sagsbehandlingen. Arrestantsagerne har – udover selv at være længe undervejs - også medført, at ressourcerne i 2007 har været koncentreret om behandling af disse sager.

Generelt omkring sagsbehandlingstiden skal nævnes, at efterforskninger er afhængige af, at vidner og ofre kan identificeres og kan motiveres til at medvirke, samt at det er vanskeligt at skaffe oplysninger om strafbare forhold begået i lande, som befinder sig langt fra Danmark. Nedenfor beskrives eksempler på årsager til, at målet for sagens færdiggørelse indenfor 12 måneder, ikke er nået:

Sag nr. 1: anmeldt i december 2005 – En nu dansk statsborger var mistænkt for som kaptajn i den serbiske hær i maj 1992 at have medvirket til drab på en tilfangetagen kroat i eller omkring en by i Bosnien. Ifølge et vidneudsagn i ICTY var den tilfangetagne angiveligt blevet tævet med en trækølle og smidt i en brønd, hvorefter den mistænkte

havde kastet en afsikret håndgranat ned i brønden, hvorved den tilfangetagne kroat blev dræbt.

Under statsadvokatens efterforskning, der bl.a. omfattede søgninger i åbne og lukkede kilder og efterforskningsrejse og afhøringer i Bosnien, kunne der ikke fremskaffes bekræftelse på, at den påståede begivenhed havde fundet sted. Det anførte vidne ønskede ikke at uddybe sin forklaring afgivet overfor ICTY og ønskede ikke at afgive forklaring til dansk politi.

Mistænktens opgaver og ageren i området på det pågældende tidspunkt kunne ikke bekræftes, ligesom angivne vidner afviste kendskab til begivenheden.

Efterforskningen blev indstillet, idet statsadvokaten ikke kunne frembringe en rimelig formodning om, at det påståede forhold var begået.

Sagen sluttet i juli måned 2007 efter 1 år og 7 måneders efterforskning.

Sag nr. 2: undersøgelsen indledt februar 2006 - En nu dansk statsborger blev i 1995 begæret udleveret til hjemlandet som mistænkt for et drab på en libanesiske soldat begået i 1985 under borgerkrigen. Efter overvejelser om, hvorvidt Danmark havde straffemyndighed, blev de libanesiske myndigheder i april måned 2006 bedt om at fremsende sagens akter, der blev modtaget i november måned. Efter oversættelse til dansk og nærmere gennemgang blev den mistænkte afhørt i slutningen af januar måned, og efterforskningen blev indstillet i februar 2007 – 12 ½ måned efter den blev indledt. Undersøgelsen viste, at det dræbende skud ikke var affyret af mistænkte.

Sag nr. 3: indledt i september 2005 – En person med tidsubegrænset opholdstilladelse i Danmark var mistænkt for i forbindelse med sit engagement i det irakiske kommunistparti at have overvåget mindst to navngivne Baath-partiledere og videreformidlet oplysninger om dem til personer i kommunistpartiet, hvilket angiveligt førte til, at de to Baath-ledere blev dræbt.

Efterforskningsforholdene i Irak var i 2005 og er fortsat særdeles vanskelige, grænsende til det umulige, og det har ikke ved søgning i åbne kilder været muligt at finde oplysninger af relevans for statsadvokatens undersøgelse.

Via andre kilder er tilgået oplysning om, at én af de dræbte, en studenterleder, blev henrettet af Baath-styret.

Det har ikke været muligt at fremskaffe oplysninger, der kan understøtte mistanken og på den baggrund blev sagen sluttet i januar 2007 efter 1 år og 4 måneders efterforskning. Den mistænkte var ikke orienteret om undersøgelsen.

Sag nr. 4: anmeldt september 2005 – En kvoteflygtning var mistænkt for - som leder af en lokal befrielsesorganisation - under sit ophold i Danmark at have været ansvarlig for et angreb i 1999 på en provinsby, hvor 13 civile personer blev dræbt og omkring 50 såret af skud.

Efter angrebet påtog den mistænkte sig i danske medier ansvaret for angrebet. Straks efter udbad gerningslandets myndigheder sig oplysninger om den pågældendes opholdsstatus i Danmark, men begærede ham ikke udleveret eller strafforfulgt.

Ved afhøring hos dansk politi fragik den mistænkte sine udtalelser og betegnede sig som politisk leder i organisationen og påstod, at han var uden kendskab til nogen militant gren. I 2003 og 2005 påbegyndtes i gerningslandet retssager mod et stort antal personer, som blev sat i forbindelse med angrebet.

I 2005 henledte gerningslandets rigsadvokat statsadvokatens opmærksomhed på den pågældende, men til trods herfor er det ikke lykkedes i forbindelse med møde i efteråret 2006 at få endeligt afklaret, under hvilken form et samarbejde med gerningslandets myndigheder kan bringes i stand for at få be- eller afkræftet den herboende kvoteflygtnings ansvar for angrebet. På denne baggrund er efterforskningen indstillet i maj 2007 - 1 år og 8 måneder efter anmeldelsen.

Sag nr. 5: anmeldt december 2005 – En kvoteflygtning var mistænkt for som ansvarlig leder for en ca. 300 mand stor Special Task Force (STF) i årene 1997-1999 at have givet ordre til/medvirket til/eller undladt at forhindre, at medlemmer af STF begik grove overgreb mod en civilbefolkning. Der blev i marts 2006 etableret kontakt til Special Court for Sierra Leone, der beredvilligt stillede oplysninger til rådighed for statsadvokaten.

På grundlag af en formodning om, at medlemmer af STF kunne have fået ophold i Danmark anmodede statsadvokaten om aktindsigt i nærmere angivne sager i Udlændingesservice (jf. afsnit 6.2 i beretningen for 2006). Spørgsmålet blev forelagt domstolene i juli 2006, og Østre Landsret afviste i december 2006 begæringen om aktindsigt.

Efterforskningen blev indstillet i august 2007 efter 1 år og 8 måneder, idet afhøringer i sagen og andre oplysninger angav, at han opholdt sig udenfor Danmark uden tegn på, at han havde planer om at vende tilbage.

Sag nr. 6: indledt i januar 2006 – En asylansøger var kendt som oprørsleder og muligt ansvarlig for angreb med civile ofre. Som udgangspunkt bliver sagsbehandling først indledt, når det er afgjort, at en mistænkt skal forblive i Danmark. Tiden, indtil han i april 2007 fik opholdstilladelse, blev anvendt til søgning efter oplysninger i åbne kilder om et muligt ansvar for strafbare handlinger. En forespørgsel fra statsadvokaten til hjemlandet i september 2007 førte ikke til brugbare oplysninger, og der er ikke modtaget nogen begæring om udlevering. Sagen blev sluttet i december 2007.

Yderligere to sager, som ikke er færdigbehandlet indenfor 12 måneder, er beskrevet i afsnit 8 – Udvalgte sager.

3.9. Resultat – mål 9

Mål nr. 9 var: At tilstræbe personalets fortsatte kompetenceudvikling gennem kurser og udveksling.

Den uddannelses- og kompetenceudviklingsmæssige indsats i statsadvokaturen har i 2007 fulgt den besluttede strategi og er i tråd med konklusionerne af de Medarbejder Udviklings Samtaler, som statsadvokaturen har afholdt med medarbejderne.

I forbindelse med disse samtaler udtrykte medarbejderne helt konkrete behov for at få mere viden til brug for vidensbaserede valg og til at kunne agere fordomsfrit, rationelt og hensigtsmæssigt i mødet med fremmede kulturer.

Som opfølgning herpå har statsadvokaturen i samarbejde med HR-funktionen i Rigspolitiet, Efterforskningsafdelingen, udviklet et koncentreret kursusforløb, som over fire dage fokuserer på interkulturelle kompetencer. Kursusmodulet er fulgt op af et antal temadage, hvor særlige emner er blevet grundigere behandlet.

Kurserne blev afholdt i tredje og fjerde kvartal og udover, at alle statsadvokatens medarbejdere var målgruppe for kurset, deltog også medarbejdere fra andre af Rigspolitiets afdelinger.

Det er i øvrigt planen at afholde tilsvarende kurser for en række af Rigspolitiets øvrige medarbejdere, som har erfaret om kurset og har fundet kursusindholdet og konceptet særdeles aktuelt for deres jobfunktion.

Statsadvokaturen har gennem 2007 fortsat sin indsats med hensyn til opgradering af medarbejdernes sprogkundskaber. Undervisning i engelsk, fransk og arabisk foregår på Udenrigsministeriets Sprogcenter. I alt ni medarbejdere (fordelt på fire politiuddannede, to administrative medarbejdere og tre jurister) har deltaget i sprogundervisning, der typisk er skemalet til to timer pr. uge pr. deltager.

En vicepolitikommissær er i efteråret 2007 og frem til forsommeren 2008 udlånt til en lederudviklingsstilling i Rigspolitiet, NITEC.

Politiinspektøren og kriminalkommissæren har i 2007 deltaget i årsmødet i Dansk Selskab for Retsmedicin, hvor temaet var en fortsættelse af sidste års tema – personidentifikation.

I forbindelse med implementering af Analyst's Notebook har A&D-gruppens medarbejdere deltaget i et introduktionskursus hos leverandøren i Cambridge i England samt gennemgået kursus i operativ- og efterretningsanalyse (Europa og Politiskolen).

3.10. Resultat – mål 10

Mål nr. 10 var: At sikre, at personalepolitikken lever op til overordnede vedtagne politikker.

Statsadvokatens personalepolitik er med en enkelt ajourføring vedrørende rygepolitikken videreført gennem 2007.

Statsadvokatens administrative personale er pr. januar 2007 overgået til Rigsadvokatens administration.

Statsadvokatens juridiske personale har i tredje kvartal af 2007 implementeret tidsregistreringssystemet POLPAI.

I slutningen af 2007 gennemførte ledelsen og medarbejderrepræsentanter selvevaluering af statsadvokatens virksomhed incl. personalepolitiske aspekter. Evalueringen blev foretaget efter principperne i PRES (Politiets ResultatEvalueringsSystem),

Resultatet af PRES-selvevalueringen er sammen med Anklagemyndighedens Udviklingsplan 2007-2009 inddraget i overvejelserne ved fastsættelse af statsadvokatens mål for 2008. Målene fremgår under afsnit 7.

4. Samarbejde med udlandet

4.1. Retshjælp

Som omtalt i afsnit 1 behandler statsadvokaturen sager om alvorlig kriminalitet, hvor den strafbare handling har fundet sted i udlandet. Oplysninger, der er nødvendige for at kunne afgøre, om der er udsigt til domfældelse, befinder sig som hovedregel i udlandet, og det gælder både gerningssted, ofre, vidner og dokumenter. Adgangen til oplysninger afhænger derfor af det samarbejde eller den retshjælp, statsadvokaturen kan opnå med det eller de lande, hvor beviserne måtte befinde sig.

Desuden yder statsadvokaturen retshjælp til udenlandske myndigheder, typisk i sager, der er omfattet af statsadvokatens arbejdsområde. Samarbejde med lande, der er omfattet af det nordiske samarbejde, den europæiske retshjælpskonvention (1959-konventionen) eller EU's retshjælpskonvention, ligger i faste og enkle rammer, hvor det er muligt at rette direkte henvendelse til de myndigheder i andre lande, der skal yde retshjælpen.

Anderledes forholder det sig med lande, som Danmark ikke har en aftale med om retshjælp. Her skal en detaljeret begæring sendes til Justitsministeriet, der via Udenrigsministeriet sender begæringen til modtagerlandets udenrigsministerium, som så sender begæringen til vedkommende myndighed. Inklusive oversættelser går der typisk en rum tid, før svaret er kommet frem til statsadvokaturen. Det har dog vist sig muligt at kommunikere direkte med vedkommende myndighed efter nærmere aftale med Justitsministeriet og Udenrigsministeriet.

Bortset fra det løbende samarbejde i verserende sager blev der i 2007 sendt tre formelle begæring om retshjælp til europæisk lande, som deltager i det praktiske Schengen samarbejde og seks formelle begæring til lande uden for dette samarbejde.

Statsadvokaturen har i 2007 fra udlandet modtaget tre begæring om retshjælp, der alle er besvaret.

I 2007 var det samlede antal af sendte og modtagne begæring om retshjælp således 12, hvor antallet i 2006 var 16.

Om de verserende sager skal det bemærkes, at der har været foretaget afhøringer i sag om folkedrab (omtalt nedenfor i pkt. 8.1.) i Belgien (2), Canada (3), Rwanda (20), Schweiz (1) og Uganda (1) i løbet af 2007.

I sagen omtalt under pkt. 8.2 er der afhørt vidner i Pakistan, og et stort antal vidner har været 1-2 gange i Danmark for at afgive vidneudsagn til politiet og i retten.

4.2. Statsadvokaturens rejser og efterforskning i udlandet

I forbindelse med efterforskninger, møder og konferencer har statsadvokatens personale i 2007 været på rejser i sammenlagt 416 dage, hvilket fordelt på 19 faste medarbejdere svarer til et gennemsnit på knap 22 dage pr. medarbejder.

I 2006 foretog statsadvokaturens personale tilsvarende rejser i knap 200 dage.

Erfaringen har vist, at et besøg i det land, der skal yde retshjælp, kan medvirke til at fremme sagsbehandlingen. Rejser til udlandet har typisk enten til formål at etablere et samarbejde (introduktionsrejser) eller for at skaffe beviser (efterforskningsrejser). Det er en forudsætning for efterforskningsrejser til udlandet, at der er en rimelig formodning om, at en angiven forbrydelse er begået.

Formålet med introduktionsrejser er også under de indledende drøftelser for at få oplysninger om nationale straffe- og procesregler, og om arbejdsdelingen mellem forskellige myndigheder samt anden baggrundsviden. Det kan således afklares, hvilke

praktiske muligheder der er for at identificere og afhøre vidner enten ved lokal foranstaltning eller i forbindelse med en senere efterforskningsrejse.

I forbindelse med konkrete efterforskninger eller i forbindelse med almindelig informationsudveksling har statsadvokaturen i 2007 også foretaget rejser til samarbejdspartnere i Belgien, Canada, England, Holland, Norge, Pakistan, Rwanda, Schweiz, Sverige, Tyskland, Uganda.

Medarbejdere i Gacaca-retten i Ubutare, Kigali, Rwanda – søger oplysninger til SAIS.

Medarbejdere i Gacaca-retten i Ubutare, Kigali, Rwanda – søger oplysninger til SAIS.

Uddrag af Gacacarettens arkiver i Ubutare, Kigali, Rwanda.

4.3. Andet internationalt samarbejde

Allerede i 2003 henstillede EU's ministerråd, at nationale kontaktpunkter - med mandat til at behandle sager om krigsforbrydelser og anden alvorlig international kriminalitet - skulle mødes jævnligt for at udveksle erfaringer. Der er i 2007 afholdt ét møde – det fjerde i rækken. Det væsentligste emne til drøftelse var efterforskning og retsforfølgning vedrørende folkedrabet i Rwanda.

Internationale tribunaler og domstole behandler sager mod de overordnet ansvarlige for overgreb under konflikter. I takt med at disse retter færdiggør sagerne, er der opstået større villighed til at dele de indsamlede oplysninger med nationale efterforskningsenheder for derved at medvirke til, at ingen opnår straffrihed.

Også lande med enheder til efterforskning af internationale forbrydelser samarbejder indbyrdes på tværs af EU's indre- og ydre grænser, og enhederne yder gensidig retshjælp. På trods af forskellige retstraditioner foregår samarbejdet gnidningsfrit.

5. Personale – 2007

5.1. Personalesammensætning

Statsadvokaturen har ikke et fast personalenormativ. Personalet har i 2007 bestået af 4 jurister, 1 historiker, 10 polititjenestemænd og 2 kontomedarbejdere/korrespondenter.

Desuden har der i 2007 været tilknyttet 5 reservepolititjenestemænd, hvoraf de 2 var tilknyttet ved årets udgang.

5.2. Vurdering af personalesituationen

Personalesituationen har gennem 2007 været tilfredsstillende set i forhold til den aktuelle arbejdsmængde. Sager og arbejdsopgaver er blevet varetaget på en måde, at både kvalitet i arbejdet og godt arbejdsmiljø er tilgodeset. Sagsbehandlingstiden har været i fokus også i lyset af de to meget ressourcekrævende sager, der er omtalt neden for.

Personaleforbruget i de enkelte sager har været afhængig af, i hvilken udstrækning det har været muligt at etablere samarbejde med det pågældende land om efterforskningen, antallet af vidner, behov for særlige efterforskningsskridt, og om der er sket varetægtsfængsling i sagen.

Reservepolititjenestemændenes opgave for statsadvokaturen har primært været at gennemgå sager hos ICTY i Haag og hos Udlændingesservice samt at foretage søgninger på Internettet – alt sammen med det formål at finde frem til oplysninger vedr. personer, der ifølge statsadvokatens mandat skal have deres forhold undersøgt nærmere.

Reservepolititjenestemændene har desuden assisteret med transport og afvikling af besøg m.v. vedrørende statsadvokatens arresteranter.

I lighed med tidligere år har statsadvokatens juridiske medarbejdere også i 2007 ydet assistance til de østdanske regionale statsadvokater til udførelse af anke- og nævningesager og politiklagesager.

Tabel 1: Antal ansatte beskæftiget pr. 31.12.2007

	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Juridisk personale	6	7	6	6	5	4
Andet akademisk personale	0	0	0	0	1	1
Politipersonale	9	10	9	10	9	9
Politipersonale – PU.tjeneste	0	0	0	0	1	1
Politireserve	0	0	0	0	(5*)	(2*)
Administrativt personale	2	2	2	2	2	2
I alt	17	19	17	18	18	17

Antallet af reservepolitifolk (pensionister) har gennem året været vekslende og deres ansættelse tilrettelagt fleksibelt - beroende på statsadvokatens aktuelle arbejdsmængde og konkrete opgaver.

6. Forventninger til 2008

6.1. Erfaring og forventninger

Statsadvokatens mandat og opgaver dækker et område, hvor udvikling af særlige ekspertiser og kompetencer er afgørende for resultatet. Forventningen er således, at også 2008 giver mulighed for metode- og personaleudvikling, så statsadvokaturen kan forblive en professionel, udfordrende og attraktiv arbejdsplads.

Efterforskning af forbrydelser begået i udlandet bygger grundlæggende på retshjælpsanmodninger og formelt samarbejde med myndighederne i andre lande. For smidigt at opnå resultater er det af afgørende betydning, at internationale kontakter kontinuerligt plejes og udbygges. Her tænkes ikke blot på kontakter til de lokale politi- og efterforskningsmyndigheder, men i lige så høj grad på ministerier, embedsinstitutioner og anklagemyndigheder.

De fælles nordiske udsendte forbindelsesofficerer såvel som Europols net af forbindelsesofficerer er og vil også fremover være centrale samarbejdspartnere i mange af statsadvokatens efterforskninger i udlandet.

Det er vanskeligt at efterforske under fremmede himmelstrøg i områder, der er eller har været konfliktområder. Mange interesser skal tilgodeses, og samarbejdet med de pågældende landes myndigheder er i høj grad afhængig af situationen i områderne. I den forløbne tid har områder som Irak og Afghanistan i særlig grad været eksponent for denne problemstilling.

Det har ikke i 2007 været muligt at gennemføre egentlig efterforskning på gerningssteder m.v. i sager fra Irak og fra Afghanistan – primært på grund af den ustabile sikkerhedssituation i landene. Særligt vedrørende Afghanistan skal også nævnes, at statsadvokaturen er bekendt med, at både herboende vidner og vidner i Afghanistan er blevet truet af personer i Afghanistan til ikke at samarbejde med statsadvokaturen. Håbet er, at sikkerhedssituationen stabiliseres så meget i 2008, at efterforskningsrejser kan gennemføres til de nævnte lande, og at der kan etableres samarbejde med vidner uden risiko for deres sikkerhed.

I forbindelse med politiske udmeldinger omkring den såkaldte ”æresrelateret” kriminalitet er der på nationalt plan udarbejdet en overordnet strategi. Statsadvokaturen er opmærksom på denne kriminalitetstype og vil – hvis sådanne forbrydelser begås i udlandet af herboende - eventuelt i samarbejde med andre nationale efterforskningsenheder indlede efterforskning med det formål at retsforfølge gerningsmanden hér i landet.

Statsadvokaturen søger i forbindelse med to konkrete efterforskninger at udvikle statsadvokatens arbejdsmetoder – bl.a. ved at skabe mulighed for, at efterforskerne kan være tilstede i gerningslandet sammenhængende i hele den periode, som er nødvendig for efterforskningernes gennemførelse. De lokale myndigheder har imødekommet statsadvokatens retshjælpsanmodninger for så vidt angår et længere, sammenhængende ophold i gerningslandet, og efterforskningerne iværksættes medio februar 2008.

Forventningen til den nye metode er, at kvaliteten i efterforskningerne forbedres, og at efterforsknings-/sagsbehandlingstiden reduceres væsentligt i forhold til sagerne, der blev afsluttet i 2007.

Forbedrede muligheder sammenholdt med en stram styring og løbende evaluering af efterforskningsresultaterne forventes at vil skabe mulighed for at udskyde tidspunktet for sigtelse og evt. varetægtsfængsling, og dermed begrænse varigheden af disse indgreb – jf. i øvrigt Justitsministeriets betænkning om begrænsning af langvarige sigtelser og varetægtsfængslinger.

I forbindelse med den samlede reform af politiet og anklagemyndigheden har rigsadvokaten bl.a. fået ansvaret for bevillingerne til anklagemyndigheden. Som et led i indførelsen af moderne mål- og resultatstyring har rigsadvokaten med virkning fra den 1. januar 2008 udmeldt en bevilling til dækning af visse af statsadvokatens løbende driftsudgifter. Statsadvokatens aktiviteter i 2008 vil blive tilrettelagt på en sådan måde, at den tildelte bevilling udnyttes optimalt i forhold til opnåelse af målene for 2008.

6.2. Behov for lovændring

Det er statsadvokatens opfattelse, at Udlændingesservice råder over oplysninger, der har afgørende betydning for, at statsadvokaturen kan løse sin opgave og målrettet søge efter personer, der bør have deres forhold undersøgt.

Da grænserne for forvaltningslovens og retsplejelovens adgang til aktindsigt blev afprøvet i 2003 – 2006, viste det sig, at de gældende regler ikke dækker behovet, og at en lovændring er nødvendig. Forslag om at søge udlændingeloven ændret afventer behandling i Integrationsministeriet.

7. Mål for 2008

Statsadvokatens mål vil altid være en blanding af de overordnede og blivende mål og de mere specifikke mål for det enkelte år.

Statsadvokatens blivende mål er udtrykt i begrundelsen for dens eksistens:

At arbejde på, at personer i Danmark, der kan mistænkes for at have begået alvorlige forbrydelser i udlandet, bliver identificeret og får deres forhold undersøgt.

Det er selvfølgeligt, at det mål kun kan opfyldes ved, at statsadvokaturen er en professionel og attraktiv arbejdsplads, hvilket til enhver tid blandt andet skal sikres ved, at personalepolitikken lever op til overordnede vedtagne politikker.

Mere konkret har statsadvokaturen sat sig mål for 2008; mål som følger statsadvokatens opgaver og mandat samt opfølgningen på resultaterne af målene for 2007.

Statsadvokatens mål for 2008 er:

Mål 1: Fortsat at arbejde for, at lovgivningsgrundlaget tillader systematisk opsporing af personer i målgruppen.

Mål 2: Ved erfaringsudveksling, herunder med udenlandske samarbejdspartnere og evaluering at sikre, at statsadvokaturen til stadighed anvender de mest effektive arbejdsmetoder og arbejdsgange.

Mål 3: Ved ekstern kommunikation at synliggøre statsadvokaturen og dens opgave.

Mål 4: At sikre, at tiltalspørgsmålet kan afgøres inden 12 måneder fra det tidspunkt, hvor sagen er modtaget.

Mål 5: At tilstræbe personalets fortsatte kompetenceudvikling gennem kurser og udveksling, så statsadvokaturen er en professionel, interessant og attraktiv arbejdsplads - under fortsat udvikling.

8. Udvalgte sager

8.1. Afgørelse i sag om folkedrab i Rwanda

En rwandisk statsborger, der havde opnået opholdstilladelse i Danmark, var opført på en liste med mere end 2.000 personer, som af myndighederne i Rwanda var eftersøgt som mistænkt for at have planlagt, organiseret og opfordret / opildnet til folkedrab i forbindelse med konflikten i Rwanda i 1994. Statsadvokatens efterforskning, der blev indledt i 2004, førte til, at den pågældende blev anholdt den 7. september 2006 og varetægtsfængslet den følgende dag som sigtet for folkedrab subsidiært manddrab i forbindelse med en massakre på 25 personer den 7. april 1994 i Kigali, Rwanda. Han nægtede sig skyldig.

Efterforskningen har været meget omfattende og langvarig på grund af bl.a. sagens kompleksitet, sprog og tolke, kulturforskelle, den lange tid, der var forløbet siden gerningen, unøjagtige vidneudsagn og kravene til bevisernes styrke. Efterforskningen medførte, at efterforskere og anklagere fra statsadvokaturen, retsmedicinere og kriminalteknikere har foretaget i alt ni efterforskningsrejser til Belgien, Canada, Rwanda, Schweiz, Tanzania og Uganda, hvorunder der blev afhørt et stort antal vidner, foretaget obduktioner og gerningsstedsundersøgelser med sikring af tekniske spor.

Ved de foretagne kriminaltekniske undersøgelser blev sikret spor, der ikke var i modstrid med de oplysninger, der i øvrigt forelå i sagen.

De retsmedicinske undersøgelser har koncentreret sig om identificering og exhumering af et antal dræbte personer med efterfølgende obduktioner og udtagning af diverse prøver.

I sagens natur har dette været en meget følsom proces, som er gennemført i tæt samarbejde med de rwandiske myndigheder og med civile institutioner i Rwanda.

Ved den endelige vurdering af sagens bevisligheder blev konklusionen, bl.a. på grund af manglende overensstemmelser mellem de afgivne forklaringer, at der ikke var tilstrækkeligt bevis til domfældelse. Sigtede blev løsladt den 10. august efter godt 11 måneders varetægtsfængsling. Påtale mod ham blev opgivet kort efter.

Sagen sluttet efter 2 år og 10 måneders efterforskning.

8.2. Afgørelse i sag om drab i Pakistan

Ved en gennemgang af udleveringssager i Justitsministeriet fandt statsadvokaturen i februar 2006 en sag, som på gerningstidspunktet var blevet anmeldt som drab og henlagt i 2002, idet myndighederne i gerningslandet trods gentagne henvendelser ikke havde svaret på spørgsmål, som var nødvendige for gennemførelse af en straffesag i Danmark.

Statsadvokaturen genoptog efterforskningen og anholdt den 16. juni 2006 en dansk statsborger af pakistansk oprindelse. Han blev den 17. juni 2006 varetægtsfængslet som

sigtet for i 1998 i en landsby i Pakistan, ved skud i ryggen med et haglgevær at have dræbt sin dengang 37-årige hustru.

De var begge rejst fra Danmark til Pakistan på besøg, og drabet fandt sted i parrets hus i landsbyen.

Sigtede, som under efterforskningen og domsforhandlingen har nægtet sig skyldig, blev af et nævningeting i Østre Landsret den 20. december 2007 frifundet og løsladt.

Den nordiske forbindelsesofficer i Islamabad ydede statsadvokaturen uvurderlig bistand ved skabe kontakt til vidner og med at fremskaffe bilag.

De pakistanske myndigheder undlod at protestere imod, at vidner, som ikke kunne rejse til Danmark af helbredsmæssige årsager, blev afhørt i Pakistan. Såvel anklager som forsvarer var til stede under afhøringerne, der blev optaget på video og afspillet i Østre Landsret under hovedforhandlingen.

Andre vidner accepterede at blive afhørt i Danmark, dels under efterforskningen, dels under hovedforhandlingen under medvirken af nævninger i slutningen af 2007.

Trods flere forsøg herpå lykkedes det ikke for statsadvokatens efterforskere at få adgang til gerningsstedet og gerningsvåbnet i de pakistanske myndigheders besiddelse.

Østre Landsret gav i overensstemmelse med reglerne i retsplejeloven ingen begrundelse for frifindelsen. Retsformanden fremhævede i retsbelæringen de manglende tekniske beviser og vanskeligheden ved at vurdere forklaringer fra vidner fra en anden kulturkreds.

8.3. Muhammed tegningerne

I midten af september måned 2005 kom det frem, at flere danske illustratører af frygt for voldelige repressalier havde sagt nej til at illustrere en ny bog om Profeten Muhammed.

Den 30. september 2005 offentliggjorde Morgenavisen Jyllands-Posten 12 tegninger af Profeten Muhammed. Det Islamiske Trossamfund krævede, at bladet trak tegningerne tilbage og gav alle muslimer en undskyldning.

Herefter bølgede den offentlige debat frem og tilbage i spændingsfeltet mellem to absolutter; muslimsk oplevelse af krænkelse af Profeten Muhammed og demokratisk forsvar af ytringsfriheden.

Den 4. december 2005 rejste en muslimsk delegation fra Danmark til Egypten, hvor delegationen holdt møder med embedsmænd i det egyptiske udenrigsministerium og med religiøse ledere, herunder lederen af al-AZHAR-Universiteter i Cairo, som er den førende islamiske fortolkningsinstitution.

Formålet var at søge råd hos religiøse og politiske autoriteter samt at forsøge at løse krisen på en fredelig måde.

Den 17. december 2005 rejste en anden delegation til Libanon og Syrien, hvor der ligeledes var møder med højtstående religiøse ledere og politiske autoriteter for at forsøge at afslutte krisen på fredelig måde.

Henover årsskiftet spidsede krisen til, og den 29. januar 2006 blev et dansk flag afbrændt af en demonstration på Vestbredden. I begyndelsen af februar måned udartede demonstrationer rundt om i den muslimske verden sig til yderligere afbrændinger af danske flag og hærværk og ildspåsættelse af danske repræsentationer i udlandet.

Adskillige politikredse modtog derefter anmeldelser om, at delegationsdeltagerne havde begået strafbare forhold, og den 20. januar 2006 modtog statsadvokaturen en anmeldelse mod talsmanden for Islamisk Trossamfund for overtrædelse af straffelovens § 99 og § 100 (forbrydelser mod statens selvstændighed og sikkerhed).

Det blev aftalt med politikredsene, at statsadvokaturen skulle samle og behandle de indgivne anmeldelser.

Der blev modtaget i alt 110 anmeldelser, der gik bredt på ”landsskadelig virksomhed” og overtrædelser af bestemmelser i Grundloven og straffeloven.

Statsadvokatens efterforskning af anmeldelserne koncentrerede sig om at belyse, i hvilken udstrækning herboende personer kunne mistænkes for at have begået alvorlige forbrydelser i udlandet, navnlig som det var beskrevet i de indgivne anmeldelser.

I en redegørelse den 9. januar 2007 kunne statsadvokaturen offentliggøre, at efterforskningerne ikke havde givet grundlag for at antage, at nogen af de anmeldte personer og organisationer havde gjort sig skyldige i at have overtrådt straffeloven, og efterforskningen blev indstillet.

Nogle af anmelderne klagede over afgørelsen til Rigsadvokaten, som tiltrådte afgørelsen.

Som nævnt var der 110 navngivne anmeldere i sagen. Under efterforskningen og den efterfølgende sagsbehandling blev samtlige anmeldere kontaktet. De 12 af anmelderne meddelte, at de var uforstående overfor henvendelsen og undrede sig over, at de var anført som anmeldere.

De oplyste, at de godt nok havde underskrevet diverse ”lister”, men at de ikke havde forstået, at deres underskrift skulle bruges til at indgive anmeldelse om strafbart forhold.

Af de breve, som statsadvokaturen sendte til anmeldere, kom otte retur påstemplet ”ukendt adressat”.

9. Statistik

9.1. Antal sager pr. år

Tabel 2: Antal sager pr. 31.12.2007

År	2002	2003	2004	2005	2006	2007	I alt
Nye sager	23	28	31	32	22	12	148

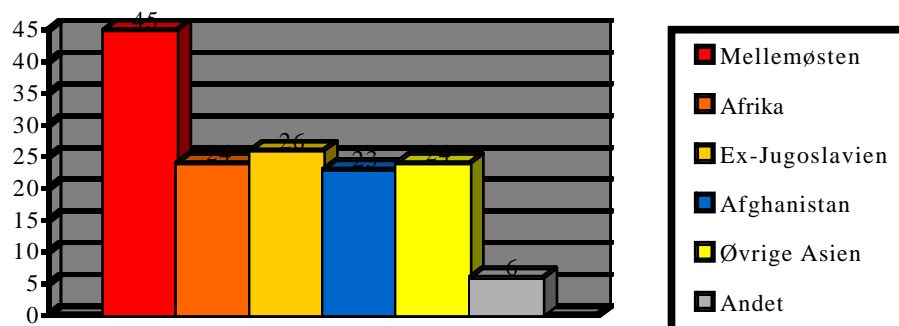
9.2. Anmeldte sager i 2007 – efter gerningssted

Tabel 3: Antal sager – efter gerningssted

Region	Ex-Jugoslavien	Øvrige Asien	Mellemøsten	Andre steder
Antal sager	3	2	5	2

9.3. Anmeldelser 2002 – 2007 efter gerningssted

Tabel 4: Antal sager – efter gerningssted

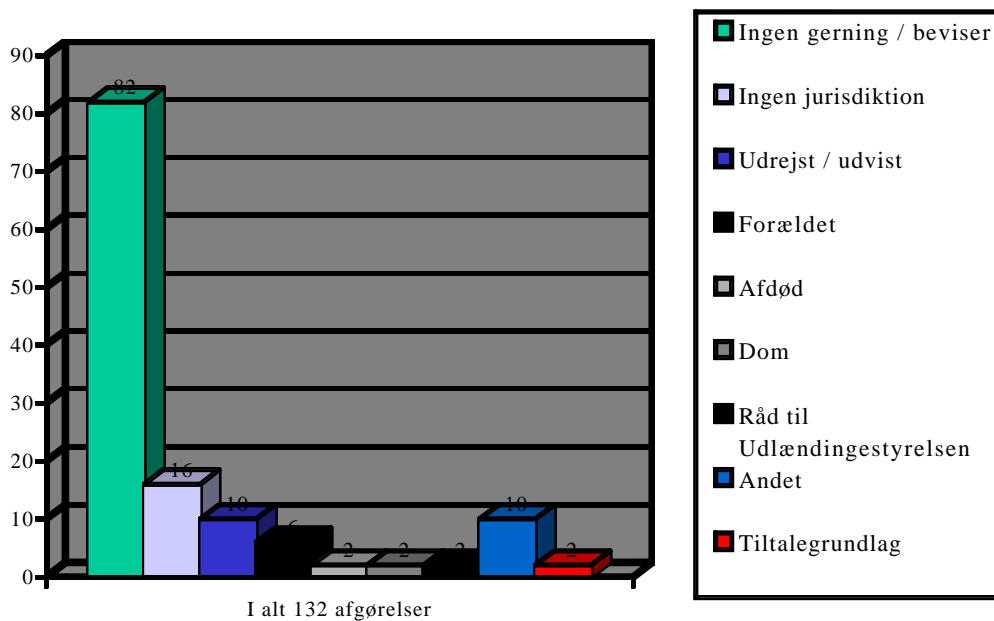
9.4. Anmeldelser i 2007 fordelt på anmeldere

Tabel 5: Antal sager – efter anmeldere

Fra	Udl.service	Private	Politimyndighed / andre	Statsadvokatens eget initiativ
Sager	3	5	2	2

9.5. Afgjorte sager 2002 - 2007

Tabel 6: Afgjorte sager 2002 – 2007.

9.6. Varetægtsarrestanter – arrestant dage

Statsadvokaturen har i løbet af 2007 behandlet to arrestantsager, hvor varetægtsfængslingerne i årets løb har strakt sig over hhv. 221 og 353 dage – i alt 574 arrestant dage. De samme to sager udløste i 2006 i alt 315 arrestant dage.

Antallet af arrestantsager og arrestant dage har bidraget væsentligt til statsadvokaturens arbejdsbelastning gennem året.

---000---